

Leena Korhonen

KUNNOSTUSTA JA KALLIGRAFIAA
TALONPOIKAISKAAPIN UUDISTAMINEN

Kuvataiteen koulutusohjelma
Kalligrafian suuntautumisvaihtoehto
2016

KUNNOSTUSTA JA KALLIGRAFIAA - TALONPOIKAISKAAPIN UUDISTAMINEN

Korhonen, Leena

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma, kalligrafian suuntautumisvaihtoehto

Heinäkuu 2016

Ohjaaja: Kespersaks, Veiko

Sivumäärä: 24

Liitteitä: <http://leenakristiina.blogspot.fi/>

Asiasanat: kalligrafia, copperplate, kultaus, kunnostus, sisustuskoristelu

Taideprojektina tässä opinnäytetyössä on vanhan talonpoikaiskaapin uudistaminen kunnostuksen ja kalligrafian keinoin. Työn toteutus edellytti perehtymistä entisöintiin/kunnostukseen liittyviin menetelmiin, työvaiheisiin ja välineisiin.

Aluksi pohdin kodin merkitystä taiteen sijoituspaikkana sekä taiteen ja hyvinvoinnin suhdetta. Lisäksi etsin vastausta kysymykseen onko oikein uudistaa vanha, kansanperinteeksi katsottava talonpoikaiesine.

Raportissa kuvataan, miten opinnäytetyön prosessi eteni ja miten sen sisäisesti koin. Lopuksi pohdin kalligrafian merkitystä itselleni, sekä kalligrafian mahdollisuuksia taiteessa ja taiteena.

REPAIRING AND MAKING CALLIGRAPHY – RENOVATION OF A TRADITIONAL CUPBOARD

Korhonen, Leena

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts with specialization in calligraphy

July 2016

Supervisor: Kespersaks, Veiko

Number of pages: 24

Appendices: <http://leenakristiina.blogspot.fi/>

Keywords: calligraphy, copperplate, gilding, renovation, interior decorations.

The artistic part of the thesis is the repairing of an old traditional cupboard by the means of renovation and calligraphy. The work included familiarization with the methods, stages and equipment used in renovation.

At first I'm thinking about the significance of home as a place for art, and the relation between art and welfare. I also try to answer the question if it is right to renovate an old cupboard, which is considered as a traditional or folklore piece of furniture.

In this report I describe how the thesis process advanced, and what was my own internal experience when doing it. At last I consider what calligraphy means in my own life, and the possibilities calligraphy gives to art and within art.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	NÄKÖKULMIA	6
2.1	Taide kodissa	6
2.1.1	Taide tuo hyvinvointia	7
2.2	Kajoanko kansanperinteeseen?	8
3	KUNNOSTUS.....	9
3.1	Toteutus alkaa.....	9
3.2	Maalinpoisto ja hionta	10
3.3	Päätös maalaamisesta ja maalin valinta	11
3.4	Maalaus.....	13
3.5	Kultaus.....	14
4	KALLIGRAFIA.....	15
4.1	Muodon etsintää.....	15
4.2	Harjoittelua	16
4.3	Oviin kirjoittaminen.....	19
5	POHDINTAA	21
	LÄHTEET.....	24
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Heinäkuussa 2015 tein päätöksen lopputyöni aiheesta. Kynnys tätä aihetta kohtaan oli erittäin korkea, vaikka minua houkutti se enemmän kuin mikään muu. Korkea siksi, että tiesin sen vaativan paljon työtä ja nimenomaan myös sellaista, mistä minulla ei ollut aiempaa kokemusta. Koulutuspäällikkö Margit Nieminen näki ristiriitani ja rohkaisi minua kuitenkin tarttumaan juuri tähän työhön. Silloin alkoi matka, jonka koin etukäteen haastavaksi ja työlääksi, ja toisaalta todella motivoivaksi. Olin päättänyt ottaa käsittelyyn vanhan suuren perintökaapin jonka vihreän värin ja oranssien kukkien katsomiseen kodissani olin kyllästynyt, ja halusin uudistaa sen mieleisekseni kunnostuksen ja kalligrafian keinoin.

Vaikka nykypäivänä yleisesti vaalitaan vanhaa ja säilytetään vanhoja talonpoikaesineitä kansanperinteenä jälkipolville, oli työssäni kysymys pikemminkin päinvastaisesta. Tarkoitukseni oli uskaltaa muuttaa kaapin ulkoasu kunnostuksen ja taiteen keinoin aivan erinäköiseksi. Koska tämä huonekalu oli erinomainen käytössä enkä halunnut siitä luopua, niin päätin tehdä siitä sisustukseeni mielestäni paremmin sopivan ja mieleisemmän uudistamalla sen -huolimatta kaapin mahdollisesta ”rahallisen arvon” laskusta. Työlläni halusin osoittaa, että näin voin mahdollisesti tehdä siitä uudella tavalla arvokkaan ja yksilöllisen.

Koska minulla ei aiempaa kokemusta vanhan huonekalun kunnostuksesta ollut, oli päätös siltä osin hyppy pimeään. Työn toteutus edellytti perehtymistä entisöinnin työvaiheisiin ja -välineisiin. Minulla ei etukäteen ollut näkemystä millainen kaapin valmiina pitäisi olla. Kokonaiskuvan tulisi kuitenkin olla melko neutraali, jotta se sulautuu ympärillä olevaan, olivatpa sisustussuunnaukset mitkä tahansa. Kaipasin vaaleaa ja vanhalle kaapille mielestäni sopivaa vanhaa ilmettä. Kulusta voisi myös jossain muodossa olla mukana. Olin innostunut tästä haasteesta ja sen mahdollisuuksista.

Katselin kirjallisuudesta ja museoissa vanhoja talonpoikaishuonekaluja ja niiden koristeluja, saisinko niistä jotain ideoita ja inspiraatiota? En kuitenkaan halunnut palata aidosti menneeseen enkä edes hakea sieltä ajatuksia, vaan toteuttaa täysin oman intuitiion mukaisen työn. Luotin siihen, että työn tekeminen vie minua eteenpäin ja että

pystyn siihen. Olin valmistautunut myös epäonnistumaan, vaikken tiennyt mitä tuo epäonnistuminen olisi tarkoittanut. Olisin silloin ollut tuota kokemusta rikkaampi ja kirjoittaisin nyt raporttia siitä.

Käytän mielelläni sanaa intuitio siitä, mitä tein ja miten etenin. Oikeutuksen sanan käytölle taiteen tekemisen yhteydessä antavat monet tutkijat, mm. ”Henri Berkson kytkee intuition selvästi taiteelliseen tietoon. Hänen mukaansa taiteilija pyrkii tavoittamaan elämän tarkoituksen... Kyse on pyrkimyksestä elämän sisäisen olemuksen havaitsemiseen.” (Siukonen 2002, 89.) Henkilökohtaisesti tämä työ oli ”matka elämän sisäisen olemuksen havaitsemiseen”, sillä kaapilla oli minulle tiettyä tunnearvoa sen oltua isovanhemmillani, enkä voinut välttää menneisyyden elämäntapahtumien ja tunteideni läpikäymistä sitä työstäessäni. Tosin mikä työ tahansa täyttää mielestäni tuon Berksonin määritelmän, sillä työstä riippumatta taiteilijalla mielestäni on aina pyrkimys elämän tarkoituksen ja sisäisen olemuksen havaitsemiseen.

Aloitin työstämisen kalligrafisen tietotaitoni pohjalta (jonka viiden opiskeluvuoden aikana olin ehtinyt kerryttää), ja kunnostus/entisöintikurssin opettajan kunnostukseen liittyviä neuvoja seuraten. Luovan ajattelun ja intuition tuottama tieto, joka Anttilan (2006, 63) mukaan on peräisin omista sisäisistä tuntemuksista, elämyksistä, kokemuksista ja oivalluksista, ohjasi minua eteenpäin löytämään ja kokeilemaan asioita.

2 NÄKÖKULMIA

2.1 Taide kodissa

Tässä kappaleessa pohdin hieman kodin merkitystä taiteen sijoituspaikkana. Työni suunnitteluvaiheessa en voinut välttää kysymästä itseltäni, onko työni jotenkin vähempiarvoinen siksi että teen sen ”vain” kotia ajatellen?

Tähän vastaamisen voisin aloittaa: ”Jo muinaiset roomalaiset”... sillä taidetta oli jo antiikin aikaan roomalaisissa kodeissa seinille maalattuina freskoina. Pompeijissa ne

ovat hyvin säilyneet ja vieläkin ihailtavissa. Myös Suomessa taide on näytelty eri aikakausina kotien sisustuksessa omaa osaansa. Entiset käsityöläiset tekivät kauniita, taiteellisesti korkealaatuisiakin kuvia huonekaluihin kuten kaapit, kirstut, kappio-arkut, tuolit. Ei pelätty myöskään koristella esimerkiksi huoneen kattoa kauniin ornamentein ja muin värikkäin koristein. Nykypäivänä moni haluaa säilyttää vanhoja koristeltuja huonekaluja sellaisenaan tai korkeintaan vastaavanlaiseksi entisöitynä ja liittää niitä sisustukseen modernin rinnalle. Taidetta myös hankitaan, jotta voidaan luoda kodista ainutlaatuinen ja persoonallinen. Kodissa oleva taide käy vuoropuhelua kodin ja asukkaiden kanssa, jolloin jo yksikin taideteos voi toimia energisyyden ja hyvinvoinnin lisääjänä.

Koti on aina ollut enemmän kuin vain asunto jossa ihmiset asuvat. Se on sekä paikka että mielentila. Kotiin liitetään turvallisuus, rauhallisuus, menneisyyden muistot ja tulevaisuuden suunnitelmat. Kotona pitäisi kokea voivansa olla oma itsensä ja voida tehdä itselleen tärkeitä asioita. Kodilla on vahva yhteys ihmisen identiteettiin.

2.1.1 Taide tuo hyvinvointia

Estetiikassa, joka filosofian osa-alueena tutkii kauneutta, taidetta ja esteettisiin eli kauneusarvoihin liittyvää eri esiintymismuodoissaan, on perinteisempien taidetta koskevien kysymysten ohella alettu kiinnittää huomiota myös arkielämän ilmiöihin. Estetiikan ja hyvinvoinnin suhdetta pohditaan. Vuosituhannen vaihteessa vilkastui taiteiden ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia koskeva tutkimus, ja on löytynyt vahvaa tieteellistä näyttöä kulttuurin monipuolisille hyvinvointivaikutuksille. On ymmärretty, että taiteen avulla on mahdollista parantaa ja ylläpitää sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia.

”Uumajan yliopiston tutkimuksen mukaan (2001) kulttuuria harrastamattomilla oli jopa 57 % suurempi riski sairastua kuin kulttuuria harrastavilla henkilöillä. Tukholman lääninmuseon ja Karolinska Institutetin yhteinen tutkimus vuosina 2001-05 osoitti, että taiteen katseleminen tekee ihmiset luovemmiksi, iloisemmiksi ja aktiivisemmiksi.

Lisäksi taiteen kokeminen laskee verenpainetta ja vähensi lääkkeiden tarvetta. Vastaväihin tuloksiin on päädytty myös laajassa norjalaistutkimuksessa sekä yhdysvaltalaisissa tutkimuksissa.” (Eväsoja, 2010, 26.)

Suomessakin tehdyt tutkimukset vahvistavat väitettä, että taide edistää terveyttä. ”Kulttuuria harrastavien terveys on ollut parempi kuin kontrolliryhmän, kun sosioekonomiset tekijät on vakioitu. Ikääntyvillä henkilöillä taiteen todettiin vaikuttavan terveyteen ja pitkäikäisyyteen yhtä hyvin kuin liikunnan.” (Eväsoja 2010, 26.)

Taide antaa elämyksiä, virkistää aisteja ja näin rikastuttaa elämää. Kauneudenkaipuu on ihmisen sisäänrakennettu tunne, halu kaunistaa ympäristöään on yleisinhimillistä. Koska taiteella on tutkitusti edellä kuvattuja vaikutuksia, on myös kodin estetiikalla ja taiteella kodissa merkitystä hyvinvointimme kannalta. Sen lisäksi ilmaisemme taiteen kautta myös arvojamme ja maailmankuvaamme, vaikuttaen näin oman yhteisömme ja yhteiskunnan arvoihin ja kehittämiseen.

Koti on mielestäni ihmisen tärkeimpiä, ellei tärkein hyvinvoinnin lähde. Se on siis myös tärkeä ympäristö ajatellen kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevaa sisustusestetiikkaa, johon taide kuuluu.

2.2 Kajoanko kansanperinteeseen?

Koska talonpoikaiset esineet ovat suomalaista kansanperinnettä jonka vaalimista arvostetaan, en voinut välttyä ajatukselta onko oikein poistaa lopullisesti noin 80-90 vuotta vanha maali ja maalatut koristeet kaapin pinnalta. Tämän kysymyksen eteen jouduin oman lopputyöni kohdalla. Anttilan (s.85) mukaan ”taiteellinen ja luova ilmaisuus on sekin aina arvosidonnaista”. Kaiken pohjalla koen vanhan säilyttämisen olevan tärkeä arvoni. Nyt ristiriita sen välillä, miten kaapin ulkonäkö esteettisesti itselleni ilmeni - ja vanhan säilyttämisen välillä - oli kasvanut liian suureksi. Sisustusesteettisten näkökohtien lisäksi eräät tunneperäiset syyt helpottivat ryhtymistäni tähän työhön. Halusin vapautua poistettavan maalin myötä eräistä vanhoista rasitteista. Samalla näin oman elämänprosessini olevan sellaisessa vaiheessa, että kaapin myötä voin alkaa

luoda vanhalle pohjalle uutta. Omat arvoni tulisivat kuitenkin jollakin tavalla myös osaksi tätä työtä.



Kuva 1 Kaappi ennen uudistamista.

3 KUNNOSTUS

3.1 Toteutus alkaa

Aloitettavan työn edessä on yksin. Kuitenkin se on loistohetki, jos työ on motivoiva, innostava ja ajatuksia herättävä kuten minulla oli. Kari Cavenin (Iltalehti 2.3.2002) sanoin: “Loistohetki on ryhtyessä. Mitähän tästä tulee? Tavallaan työ on siinä kohtaa valmis. Täytyy vain vielä keksiä: Mikä se on?” (Siukonen, 74.)

Kaapin työstämiseni alkoi kansalaisopiston entisöinti/kunnostuskurssilla 7.9.2015. Siellä opin tuntemaan entisöinnin perusrungon sovellettavaksi omaan työhöni. Sain

tietää mitä vaiheita kunnostustyöhön kuuluu, sekä millaisia välineitä ja mahdollisesti aineita tarvitaan ja miten niitä käytetään. Tässä työssä kärsivällisyys, järjestelmällisyys ja kädentaitojen arvostus ovat hyveitä.

Kunnostus/entisöinti alkaa esineen purkamisella. Omassa työssäni tämä tarkoitti ovien irrottamista ja edelleen niistä saranoiden irrottamista. Ovet numeroin ja saranat myös, siten että oven 1 saranat olivat 1A ja 1B jne. Ovia oli seitsemän ja saranoita neljätoista. Alkuperäiset ruuvit piti tallettaa myös tarkasti. Talonpoikaisesineissä luonnollista kuluneisuutta ei paikata, kaappi oli ikäisekseen hyväkuntoinen eikä mitään korjaustarpeita ollut.

3.2 Maalinpoisto ja hionta

Kunnostuksen seuraava vaihe oli osien puhdistus vanhasta maalista. Maalin voi poistaa kolmella tavalla: 1. Mekaanisesti rapsuttamalla vanha irtoava maali pois käyttäen välineenä puukkoa, kirurginveistä, kaavinta tai sikliä. 2. Termisesti, jolloin vanha pintakäsittely pehmenetään kuumailmapuhaltimella ja irronnut pinta kaavitaan pois lastalla. 3. Kemiallisesti poistamalla vanha pintakäsittely liuottimen tai maalinpoistoaineen avulla. Omaan työhöni kuumailmapuhallin soveltui parhaiten, sillä kaappi oli suuri ja tasaista pintaa paljon.

Aloitin maalinpoiston ovista kiinnittämällä oven puristimella metalliseen työtasoon. Hyvin koristeellisiin kohteisiin kuumailmapuhallin ei sovi, sillä vaarana on hiiltyminen. Tämän huomasin jo ovipeilien koholla olevissa reunoissa, joiden maalinpoistoa kuumailmapuhaltimella tehdessä oli oltava hyvin varovainen. Hiiltyneisiin kohtiin ei maali tartu, joten jos mustia kohtia syntyy, on ne hiottava pois. Huomasin että mäntyisestä kokopuusta, jota oven reunat olivat, maali irtosi helpommin kuin vanerista, jota oli oven keskusta. Lastan terää piti teroittaa metalliviilalla aina välillä, jotta työskentely sujui helpommin. Ovipeilin kohoreunoja varten opettajani valmisti Sorsakosken vanhoista veitsistäni minulle hiomalla kaksi uutta työvälinettä, joilla uurteisiin pääsi paremmin käsiksi kuin leveällä lastalla. Maalinpoisto oli kaikkein aikaa vievin ja työläin vaihe kunnostuksessa. Kuumuus puhaltimen ääressä työskennellessä toi vielä oman lisämausteensa.



Kuva 2 Ovia joista maali jo osittain poistettu.

Kun oli kaapin yläosasta maalin poistamisen vuoro, tarvittiin myös fyysistä voimaa. Kaapin yläosa oli nimittäin joka kunnostuskerralla kannettava varastosta kapeita portaita pitkin ylös maalinpoistuhuoneeseen ja lopuksi taas takaisin. Sama koski myös vielä painavampaa kaapin alaosaa vuorollaan.

Kun maalit oli poistettu, alkoi hiontavaihe helmikuun alussa 2016. Onneksi hionnan saattoi suorittaa varastossa ja raskas kantamisvaihe jäi pois. Hiomakoneessani oli säiliö, joka keräsi hiontomun, ja lisäksi suojauduin pölysuojaimella. Laajat pinnat hioutuivat hiomakoneella helposti, ovipeilien reunalistoja hioin rullalle käärityllä hiekkapaperilla. En hionut liikaa, sillä tarkoituksena oli, että kaapin puunsyihin imeytyntä vanhaa vihreää väriä sai jäädä näkyviin. Kaappi miellytti hiomisen jälkeen silmäni, ja saikin minut epäilemään maalauksen tarpeellisuutta.

3.3 Päätös maalaamisesta ja maalin valinta

Vaikea päätettävä minulle oli minkä/mitkä maalin sävyt valitsen, jos kaapin maalaan. Kaappi oli suuri, ja minun oli pienistä sävykartoista vaikea hahmottaa miltä ne näyttäisivät laajoilla pinnoilla. Piirsin kaapin kuvan ja värittelin tuota kuvaa eri tavoin vaa-leilla sävyillä yrittäen saada kokonaiskuvaa lopputuloksesta. Kunnostuskurssin opettajani suositteli Helmi-kalustemaalìa ja siitä jotakin valkoisen ja harmaan sävyä, jotka

olisivat lähellä toisiaan. Helmi-maalin valkoisen ja harmaan sävykarttoja tutkien mietin, maalaanko kaappia lainkaan.



Kuva 3 Kaappi hiottuna ennen maalausta.

Tässä vaiheessa tutkin myös aiheesta kirjoja ja lehtiä, etsien kuvia jotka kertoisivat toivomastani lopputuloksesta. Kaupassa osui käteeni *Magazine Jeanne d'Arc Living*-lehti, joka sisälsi maalaamista ajatellen juuri etsimääni materiaalia. Sen avulla löysin *Vintage Paint*-maalin, jolla saisin juuri oikeanlaisen, matan ja ”kuluneenkin” pinnan. Tämä maali on vesiohenteista, hajutonta, koostuen pääasiassa vedestä, kalkista, sideaineesta ja pigmentistä. Se ei sisällä myrkyllisiä lisäaineita. Päätin nyt maalata kaapin löydettyäni oikeanlaisen maalin.

Hankin maalia ”warm cream” ja ”warm latte” -sävyjä pikkupurkit ja kokeilin niitä vanerinpalasille. Ajatukseni oli maalata kaappi tuolla kermanvalkoisella ja vähän lisätä vaaleaa ruskeaa ovipeilien reunoihin ym.

3.4 Maalaus

Aloitin ovien maalaamisen heti kun olin saanut ne hiottua. Halusin nähdä millaiset ovista tulisi valmiina, ajatellen kalligrafista koristelua. Ennen maalausta piti hiomis-pölyt harjata pois ja pyyhkiä ovi nihkeällä. Kunnostuskurssin opettaja oli antanut oh-jeeksi vain ”maalata huolimattomasti” jos tahdon kaapista ns. romuromanttisen, ja niin pyrin tekemään. Maali kuivui puolessa tunnissa, ja valkoisella maalattuani lisäsin päälle joihinkin kohtiin ruskean sävyä. Senkin levitin huolimattomasti, pyyhkien laka-nanpalalla vielä ylimääräistä pois. Kun maali oli kuivunut, katsoin tarpeelliseksi vä-hentää hieman liiallista ruskean sävyä hiekkapaperilla hiomalla. Ensimmäisen oven ollessa nyt valmiiksi maalattu ja mieleinen, määritti se muiden ovien ja koko kaapin värityksen. Vihreää alkuperäisväriä ja puunsyitä sai jäädä osin näkymään/kuultamaan maalin alta. Maalia kului kaiken kaikkiaan vain noin 4 desilitraa koko kaappiin.



Kuva 4 Kaappi maalattuna

3.5 Kultaus

Kultausten perusteet on kuulunut osana kalligrafiapintoihini. Alexander Wikströmin viikonlopun mittaisen kultauskurssin Kankaanpäässä (syksy 2015) koin erittäin antoisaksi, myös nimenomaan tämän lopputyöni kultaussuunnitelmien suhteen. Tämä kurssi käsitteli ikonien kultaustekniikoita, ja koska kultausmenetelmät ovat kalligrafissa osin samoja, voi näitä taitoja soveltaa kalligrafisissa projekteissa.

Käytin siirtokultaa, joka on kevyesti kiinni paperissa ja helpompaa käsitellä kuin irtokultalehdet. Kullan pohjaksi tein kultauspohjana käytettävästä pika-mixtionista (kuivumisaika 15 min) ja metalli ("kulta") jauheesta sekoituksen. Olin kokeillut myös mixtioniin sekoitettua oranssia tai keltaista akryyliväriä pohjaksi, mutta tuo väripohja ei näyttänyt niin luonnolliselta kuin kultajauheesta tehty, varsinkin jos kultaukseen jäi pieniä murtumia tai aukkoja.

Aloitin kultausten kaapin alaovista. Kun olin kiinnittänyt maalarinteipin kullattavan uran molemmiin puoliin, levitin siveltimellä uraan mixtion-kultajauhesekoitusta. Kun se oli kuivunut, painelin sen päälle siirtokullasta leikkaamani kultasuikaleen. Taustapaperin irrotettuani kulta lepäsi kauniisti paikallaan. Ja heti perään seuraava. Jos pieniä murtumia jäikin, ne eivät haitanneet, sillä kultajauhepohjustus oli alla, ja kullatusta urasta sai tullakin hieman vanhan ja kuluneen näköinen. Etenin ovesta yksi reuna kerrallaan, ja "patinoin" vielä jokaisen reunan aina kun olin saanut sen kullattua. Patinointiin käytin kahta ruskeaa pigmenttijauhetta sekoitettuna mixtioniin. Tämän tahnamaisen värin levitin siveltimellä kullan päälle aina vähän matkaa kerrallaan, ja töpötelin sitä sattumanvaraisesti rypistetyllä silkkipaperitupolla ennen kuin se ehti kuivua. Kun patinoitinkin oli kuivunut, levitin siveltimellä päälle vielä sellakkaa suojaksi ja kiillon antajaksi. Lopuksi irrotin maalarinteipit.

Kultasin kaikki ne 5 millimetrin levyiset urat, jotka alkuperäisessä kaapissa olivat olleet oranssin väriset. Siirtokultalehti on kooltaan 8 x 8 senttimetriä, joten yhdestä lehdestä tuli tasan 16 kpl viiden millimetrin levyistä, 8 senttimetriä pitkää suikaletta. Yhdellä siirtokultalehdellä kultasin siis uraa 16 x 8 cm eli 128 senttimetrin matkan. Kaikki kaapin kullatut urat ovat pituudeltaan yhteensä 19,18 metriä. Tarvitsin siis 15

kultalehteä koko kultaukseen. Todellisuudessa kului hieman enemmän, sillä joihinkin kohtiin tuli päällekkäisyyksiä.

4 KALLIGRAFIA

4.1 Muodon etsintää

Nyttemmin on tullut trendiksi käyttää sisustuksessa tekstejä ja kirjaimia, joten kalligrafian käyttäminen koristeluun tuntui luonnolliselta. Kun yritin internetistä tai kirjallisuudesta löytää sisustuksessa käytetystä kalligrafiasta kuvia, kävi ilmi että Suomessa ja yleensä länsimaissa kalligrafian käyttö sisustuksessa on ollut hyvin vähäistä. Siinä mielessä sain siis lähteä melko puhtaalta pöydältä ilman että olisi ainakaan mitään päänäpintymiä tai stereotyyppisiä kuvia kalligrafian käytöstä esimerkiksi juuri huonekaluissa. Se sijaan hakusanoilla ”interior calligraphy” tai ”calligraphic interior decorations” avautui eteen lukemattomia kauniita kuvia arabiankielisistä islamistisista koristeluista sisustuksessa.

Minulla oli ajatuksena käyttää sivellintä, sillä pidin sitä ainoana luontevana välineenä kun kyseessä oli maalattu puupinta. Kokeilin erilaisia siveltimiä maalaamilleni vanerin palasille, ja kaunokirjoitus-tyyliseen kirjoitukseen parhaaksi muodoltaan ja harjasten taipuisuuden suhteen osoittautui keskikokoinen säiliösivellin.

Kokeilin myös eri värejä siveltimellä. Akryyliväri tuntui liian jähmeältä, samoin Vintage Paint -maali. Guassiväri toimi siveltimellä parhaiten. Lähdin siis kokeilemaan mitä olin siveltimellä oppinut tekemään, ja ensin syntyi aika ”raflaaviakin” suunnitelmia, mm. lattasiveltimellä. Ajattelin, että kun kyseessä kerran on lopputyö, niin pitäisihän kalligrafian olla jotenkin pitkälle vietyä ja erikoista. Onneksi ohjaajani Veiko Kespersaks ikään kuin ”antoi luvan” ajatella yksinkertaisemmin, mikä helpotti suunnattomasti suunnitteluani.



Kuva 5 Ensikokeiluja siveltimellä, vasta hiottujen ovien päällä.

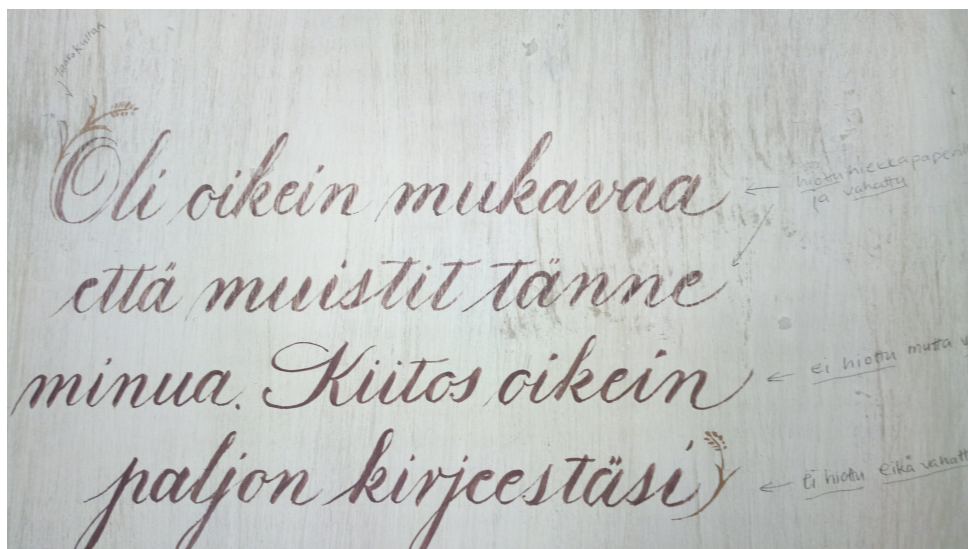
Selailin kirjoja ja etsin muotoa työlle. Eräs ohjaajani suosittama kirja sisälsi runsaasti virolaisten kalliografien tekemiä töitä: kirjojen sivuja, nimilehtiä, kansia, exlibriksiä ym. Sieltä aloin löytää ajatusta tyylistä ja kokonaisuudesta mikä kaapin ovissa voisi toimia. Ja minkä pystyisin juuri omana itsenäni toteuttamaan, yrittämättä etsiä mitään ”pitkälle vietyä” ja ”erikoista”. Mitä se sitten tarkoittaneekaan.

Seuraava vaihe oli tekstin miettiminen. Mistään vanhasta kirjasta en löytänyt mieleistäni 1900-luvun alkupuolen kaappiin sopivaa tekstiä, joten päädyin itselleni läheisempään - äitini 12-vuotiaana saamaan kirjeeseen maaliskuussa vuonna 1944. Kirjeen kirjoittaja on äitini 18-vuotias eno, jonka elämä päättyi rintamalla tämän kirjeen jäädessä viimeiseksi. Koska olin kunnostanut kaapin vanhan ja romanttisen näköiseksi, niin siihen sopisi hyvin tämä muistoja herättävä teksti.

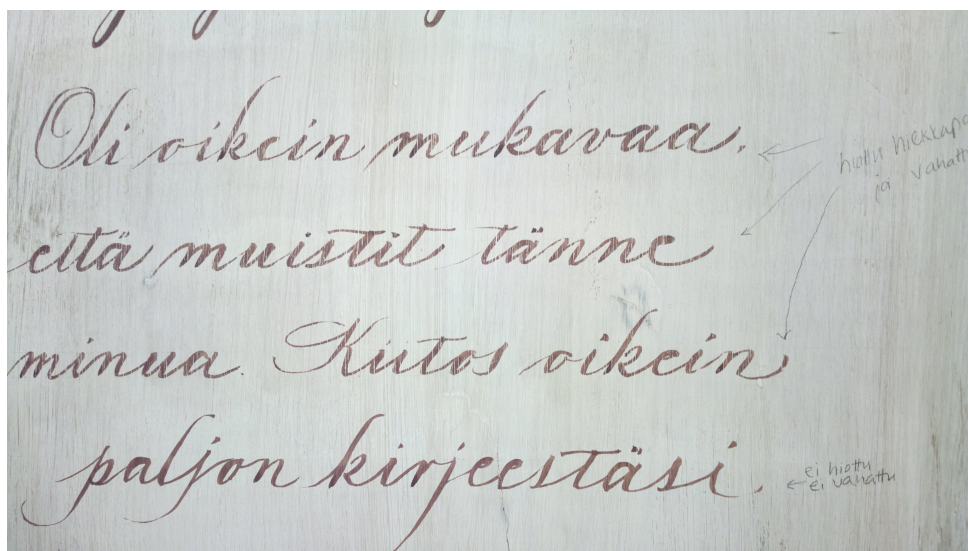
4.2 Harjoittelua

Minun ei tarvinnut juurikaan lyhentää kirjettä tai muuttaa sitä, se tuntui olevan lähes heti kuin tehty kirjoitettavaksi noihin kolmeen oveen. Harjoittelin kirjoitusta siveltimellä kuultopaperille guassilla - kokeilin aikaansaannoksiani ovien päälle - tätä tein lukemattomia kertoja. Aloitin copperplate-tyylisellä kirjoituksella, joka osoittautui liian ”raskaaksi” oviin. Sitten aloin keventää, ja harjoittelin uudelleen ja uudelleen ohuemmillä vedoilla kevyempää kirjoitusta. Kevensin myös jättämällä kirjainten välit väljiksi, jolloin kirjainten yhdysviivat luonnollisesti tulivat pitemmiksi.

Olin maalannut ovien takaosat kirjoituskokeilua varten samantyyllisiksi etupuolen kanssa. Oven takaosaan kirjoitin harjoituksia, hioin niitä kokeeksi hiekkapaperilla ja vahasin huonekaluvahalla. Näin sain tietoa miltä kirjoittaminen oveen tuntui, ja miten paljon pitäisi hioa ”vanhan” vaikutelman saamiseksi. Ja miltä kaikki näyttäisi vahaimisen jälkeen.

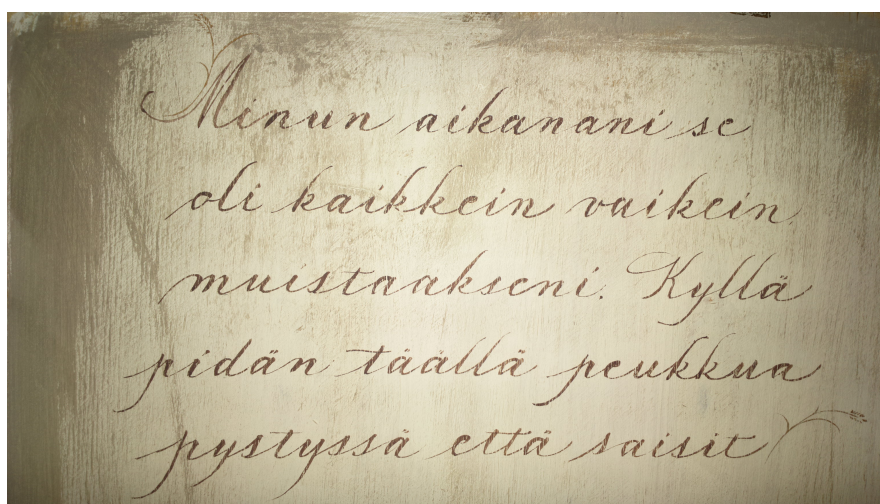


Kuva 6 Siveltimellä kirjoitettua copperplate-tyylistä tekstiä oven takapuolella. Kaksi ensimmäistä riviä hiottu hiekkapaperilla ja vahattu, kolmas vain vahattu ja neljättä ei mitenkään käsitelty.

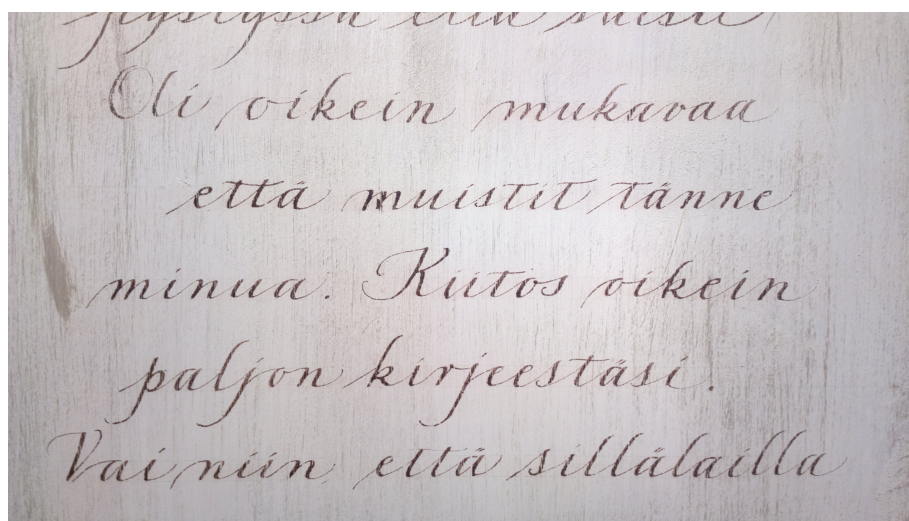


Kuva 7 Oven taakse siveltimellä kirjoitettua kevennettyä tekstiä. Kolme ensimmäistä riviä hiottu hiekkapaperilla ja vahattu, neljättä ei mitenkään käsitelty.

Minulle osoittautui ylitsepääsemättömän vaikeaksi saada viivoista sivellintekniikalla tasavahvuisia. Lopulta, harjoiteltuani siveltimellä kyllästymiseen asti, totesin ohjaajaleni, etten saa vahvoista viivan vedoista millään saman vahvuisia niin kuin pitäisi. Silloin hän tokaisi: ”Oletko kokeillut mitään muuta välinettä?” En tosiaan ollut. Olin niin jumittunut sivellin-ajatukseen, etten ollut edes kokeillut mitään muuta. Sillä hetkellä maailma tuntui valaistuvan. Tämän jälkeen kokeiltuani sulkaa ja Speedballin terää, päätin kirjoittaa Speedballin terällä C-4, jolla kirjoittaminen oven taakse harjoituspuolelle sujui helposti, terän leveys oli sopiva, eikä se vaatinut teroittamista toisin kuin sulka.



Kuva 8 Teksti siveltimellä hieman parantunut, mutta vahvat vedot edelleen eri vahvuisia.



Kuva 9 Speedballin C-4 terällä kirjoitettu oven taakse.

Koska kirjoitus on huonekalussa, niin sitä pitäisi pystyä myös nihkeällä tarvittaessa pyyhkimään. Mutta nihkeällä pyyhkeellä pyyhkiessäni vahattua guassikirjoitusta kirjoitus haaleni. Vasta kolmen vahauskerran jälkeen se pysyi paremmin, eikä välttämättä silloinkaan aivan täydellisesti. Tämä ei olisi hyvä ominaisuus vuosien saatossa.

Akryyliväri olisi veden kestävä, joten kokeilin sitä kirjoitukseen. Omistin tuubi-akryylejä, jotka ovat terällä kirjoittamiseen jähmeitä, ja väriä oli laimennettava reippaasti. Kirjoittaminen kyllä onnistui, mutta kirjoituksesta tuli nyt liian vaaleaa tuolla laimennetulla värillä. Lisäsin siihen tummanruskeaa pigmenttijauhetta väriä vahvistamaan. Nyt kirjoituksen väri vaihteli epätasaisesti, siten että kirjoitukseen tuli tummempia ja vaaleampia kohtia eikä väri ollut tasaista.

4.3 Oviin kirjoittaminen

Taidekoululta sain lainaksi nestemäisiä akryylivärejä, ja niitä kokeiltuani löytyi se mitä olin etsinytkin. Väri tuli sellaisenaan hyvin terästä, oli kirjoituksessa tasaista, hiannon ja vahauksen jälkeen pysyi hyvin, vaikka pyyhin aika kosteallakin pyyhkeellä. Päädyin siis kirjoittamaan nestemäisellä akryylivärillä. Sekoitin väreistä tumman ruskean, suklaanomaisen, aivan vähän harmaaseen vivahtavan sävyn. Sävy sopi yhteen erinomaisesti ovien värin kanssa.

Tein viivoitukset oviin lyijykynällä. Manipuloin terää kirjoittaessani siten että ylöspäin kulkevat vedot vedin terän kulmalla saadakseni niistä ohuita, ja koko terän leveydellä tulini alaspäin. Näin sain mieleistäni ohuen ja vahvan viivan vaihtelun kauniiksi ja tasapainoiseksi, sekä keveyttä kirjoitukseen. Olin keskittänyt kirjoituksen ja pyrin kirjoittamaan sellaisella kirjainvälistyksellä, että rivit jäisivät sopivan mittaisiksi – että joka ovesa oikea ja vasen ”marginaali” olisivat ilmavat ja melko leveät. Että kokonaisuus olisi kevyt ja tasapainoinen, koska kaappi itsessäänkään ei ole ulkonäöltään raskastekoinen vaan pikemminkin siro. Mielestäni onnistuin tässä.

Tein vielä hennot kultakoristeet joka oveen, sekä alkukirjaimeen että tekstin loppuun. Kultakoristeet tein kapealla siveltimellä käyttäen tankokultaa, johon olin sekoittanut Fine-Tecin vesivärikultaa lisähohtoa antamaan. Ohjaajani vinkistä tein vielä kaapin

yläosaankin kultakoristeita, yhtenäisyyden vuoksi. Yläosan koristeet tein vain neljään pikkuoveen, lähtemään kullattujen reunojen kulmasta keskikohdan suuntaan. Koska vielä hioin kultakoristeita vanhan ja kuluneen vaikutelman luomiseksi, ne juuri ja juuri näkyvät. Maalattuani vielä saranat valkoisella maalilla kiinnitin ovet paikoilleen. Lopuksi vahasin koko kaapin värittömällä antiikkivahalla, joka lisää maalatun pinnan kestävyyttä ja helpottaa puhtaanapitoa.



Kuva 10 Kokeilin erilaisia koristeita kuultopaperin avulla tekstin yhteyteen.



Kuva 11 Kysyin mielipiteitä parhaiksi koristeiksi facebookin kalligrafian harrastajat-ryhmässä.



Kuva 12 Valmis "Muistojen kaappi" lopputyönäyttelyssä, koristeltuna muutamalla kuivatetulla ruusulla ja ruusun terälehdillä.

5 POHDINTAA

Olen löytänyt kalligrafian elämänkaareni melko myöhäisessä vaiheessa. Se on tullut minulle paitsi tilaisuudeksi itseilmaisuun, myös vastapainoksi hektiselle työlleni yläasteen opettajana, keskittymisen mahdollistajaksi. Keskittyminen ja rauha kirjoittaessa vei mukanaan. Kirjoittaessani saan sulkea kaiken muun ajatusteni ulkopuolelle, ja kuunnella vain terän rapinaa paperissa tai nauttia siveltimellä tehtyjen kirjainten muodoista ja väreistä. Taiteen hyvinvointia lisäävä vaikutus on todennettavissa henkilökohtaisesti kalligrafian yhteydessä. Olen saanut kuljettaa myös muita kauniiden kirjainten pariin opettamalla lyhyillä intensiivikursseilla.

Pidän kirjainmuodoista jotka synnyttän, vaikka ne eivät täydellisiä olekaan. Olen hyväksynyt keskeneräisyyteni, sekä sen että minä itse olen itselleni ainoa vertailukohde. Mitä enemmän opin, sitä paremmin koen voivani ilmaista itseäni kalligrafian kautta ja rohkeus lisääntyy. Parasta tähän asti ovat olleet epäonnistumiset, ne ovat aina tuoneet

mukanaan jotain uutta. Sen verran olen itsekin harjoitellut, että osaan jo arvostaa pitemmälle päässeitä taitavia kalligrafeja. Voin jo vähän aavistaa sen suuren harjoittelun ja työ määrän minkä he ovat käyneet läpi ollakseen sitä mitä ovat.

Lopputyön tehtyäni tunnen saaneeni nyt uudenlaisen suhteen tuohon vanhaan huonekaluun ja myös omaan menneisyyteeni. Kirjoittamani teksti muutti kaapin luonteen itselleni läheiseksi. On mielenkiintoista keskustella, mitä kaapin visuaalinen ulkoinen olemus ja siihen kirjoittamani teksti tuovat mieleen muille, ja miten he kokevat kaapin esteettisen arvon. Päivitin tekemisiäni blogissa lähes viikoittain. Oma näkemykseni on, että sain tämän esineen perimmäisen ilmeen ja tyylin säilytettyä. Lisäsin siihen vielä hieman ”luonnetta”. Näin osoitin, että vanhan talonpoikaiskaapin uudistaminen taiteen keinoin teki siitä uudella tavalla arvokkaan ja yksilöllisen. Iloitsen työni tuloksesta. Se ei vanhene, vaikka ympäristö muuttuisi, vaan uskon sen säilyttävän arvonsa arjessa.

Mielestäni kalligrafia taiteessa ja taiteena tuo lisäarvoa, sillä kirjoitus antaa mahdollisuuden esittää konkreettista tietoa. Kalligrafiaa voisi nykyistä yleisemminkin hyödyntää taidemuotona kodeissa. Voitaisiin olla yksilöllisiä ja tuoda itselle merkittäviä asioita esille eri tavoin kalligrafian keinoin. Jopa mielekkäämpää kuin kirjoittaminen paperille, voi usein olla tekstin liittäminen johonkin esineeseen. Haasteena kalligrafille on tällöin sanojen sisältämän ajatuksen/tarinan ja kirjainmuotojen lisäksi vielä liittää kokonaisuuteen kulloinkin kyseessä oleva esine omine rajoituksineen ja mahdollisuuksineen.

Minna Eväsoja, joka toimii mm. japanilaisen estetiikan dosenttina Helsingin yliopistossa, kirjoittaa japanilaisen ajatuksen arjen estetiikasta, muodosta ja todellisesta mestarista: ”Japanilaisista taiteista ja estetiikasta puhuttaessa kuulee usein puhuttavan arjen estetiikasta, joka yksinkertaisimmillaan tarkoittaa kokonaisvaltaista esteettistä kokemusta aisteja käyttäen tässä hetkessä, tilassa ja elämän tilanteessa. Se on tyytyväisyyttä ja sen hyväksymistä, mitä on. Yksinkertaisimmillaan japanilainen ajatus valaistumisesta onkin ymmärrys omasta puutteellisuudesta, niin maallisesta kuin älyllisestä, sekä keskeneräisyyden sietämisestä. Perinteisissä taidemuodoissa muoto käsitetään kei-

noksi, joka vapauttaa mielen. Todellinen mestari ei ole henkilö, joka pystyy virheettömään suoritukseen, vaan henkilö joka tekee taidetta oikealla mielellä, sydämellä” (Eväsoja 2010, 28.)

Mielestäni nimenomaan kalligrafiasta taiteena on erittäin osuvasti kirjoittanut Ewan Clayton kirjassaan. Päätän tämän raportin häntä mukaillen: Kun kirjainten luomisen taito on teknisesti opittu, harjoiteltu ja hallussa, voi sisäisen olemuksemme ilmaiseminen kirjainten kautta tulla mahdolliseksi. Kirjainten osat muodostuvat hienovaraisesta yhdistelmästä tunteisiin ja taitoon perustuvia liikkeitä; tuottaen kulmia, kaaria, nousevia ja laskevia vetoja, korostuvia ja häipyviä viivoja. Kirjainmuodot näyttäytyvät kauniina ollessaan samaa ”perhettä tai sukua” muodoltaan. Kun niitä yhdistellään toisiinsa oman ilmaisun puitteissa, antaen kirjainmuodon hienovaraisesti muuntua, yhdistyy kirjaimiin taide. Näin kirjoittaminen toimintana, tunteita ilmaisevina merkkeinä voi lisätä tärkeän ulottuvuuden kirjoitettuun sanaan. (Clayton 2013, 354.)

LÄHTEET

Blogi: <http://leenakristiina.blogspot.fi/>

Anttila, P. 2006. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. 2.painos. AKATIIMI Oy: Hamina

Clayton, E. 2013 The Golden Thread, the story of writing. Tj.International Ltd.: Cornwall.

Eväsoja, M. 2010. Taiteet terveyden, hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen edistäjänä. Tieteessä tapahtuu 3/2010, 26-28

Siukonen, J.2002. Tutkiva taiteilija. Kysymyksiä kuvataiteen ja tutkimuksen avoliitosta. Kustannusosakeyhtiö Taide: Helsinki

